

**”JAG INTE TYCKA OM SKOLAN FÖRLÅTT”
PLACERINGEN AV *INTE* I HUVUD- OCH BISATSER I
FINSKA GYMNASISTERS UPPSATSER**

Pinja Pastinen

Kandidatavhandling i svenska
Jyväskylä universitet
Institutionen för språk och kommunikationsstudier
Våren 2018

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä: Pinja Pastinen	
Työn nimi: ”Jag inte tycka om skolan förlått” – Placeringen av <i>inte</i> i huvud- och bisatser i finska gymnasisters uppsatser	
Oppiaine: Ruotsin kieli	Työn laji: Kandidaatintutkielma
Vuosi: 2018	Sivumäärä: 24
<p>Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella ruotsin kielen kieltosanan <i>inte</i> sijoittumista pää- ja sivulauseisiin lukiolaisten kirjoitelmissa. Pysin löytämään vastaukset seuraaviin kysymyksiin: 1) Mihin ja miten lukiolaiset sijoittavat kieltosanan <i>inte</i> pää- ja sivulauseissa, ja 2) miten kielellinen konteksti vaikuttaa siihen, sijoittavatko lukiolaiset kieltosanan kohdekielen mukaiselle vai siitä poikkeavalle paikalle?</p> <p>Aineistona on 36 itäsuomalaisen lukiolaisen kirjoittamat kirjoitelmat otsikosta <i>Den bästa skoldagen</i>. Kirjoitelmat on kirjoitettu B-ruotsin kurssilla 4, joka on toiseksi viimeinen pakollinen kurssi keskipitkässä oppimäärässä. Näin ollen tulokset kuvaavat sitä kielitaitoa, joka tutkittavilla on pakollisen ruotsin opiskelun loppuvaiheessa. Analyysimenetelmänä käytän kieliopillista analyysiä. Analysoin aineistoa sekä kvalitatiivisesti luokittelemalla kieltosanan sisältävät lauseet niiden rakenteen mukaan että kvantitatiivisesti laskemalla frekvenssejä ja prosenttiosuuksia muodostamistani ryhmistä. Analyysini taustan muodostaa ennen kaikkea ruotsin kielen normatiivinen kielioppi, johon vertaamalla jaottelen aineistoani kohdekielen mukaisiin ja siitä poikkeaviin lauseisiin.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että lukiolaiset sijoittivat kieltosanan huomattavasti useammin kohdekielen mukaiselle paikalleen päälauseissa (80 %) kuin sivulauseissa (22 %). Lausetyypin (pää-/sivulause) lisäksi verbikonteksti näytti vaikuttavan kieltosanan sijoittamiseen niin, että vain finiittiverbin sisältävissä päälauseissa oli enemmän kohdekielen mukaisia sanajärjestyksiä kuin sellaisissa päälauseissa, jotka sisälsivät verbiketjun tai partikkeliverbin. Sivulauseissa tulos oli päinvastainen. Vaikka frekvenssit ovat matalia, on huomioitava, että kieltosana oli sijoitettu kohdekielen mukaisesti vain 17 prosentissa sivulauseista, joissa predikaattina oli finiittiverbi. Kokonaisuudessaan lukiolaisten taidot kieltosanan sijoittamisessa pää- ja sivulauseisiin osoittautuivat kohdekielen mukaisten ja siitä poikkeavien kieltosanan sijoitusten määrien valossa melko heikoiksi huolimatta noin viisi vuotta kestäneestä ruotsin opiskelusta.</p>	
Asiasanat: grammatisk analys, gymnasium, inlärarespråk, inte, negation, ordföljd	
Säilytyspaikka: JYX	
Muita tietoja – Additional information	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
2	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	7
2.1	Negationens placering i svenskan	7
2.2	Inläraarspråk	9
2.3	Tidigare forskning om negationens placering	10
3	MATERIAL OCH METOD	12
3.1	Material	12
3.2	Metod	13
4	RESULTAT	14
4.1	Negationens placering i huvudsatser	14
4.2	Negationens placering i bisatser	19
5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	23
	LITTERATUR	26

1 INLEDNING

Svenska är ett obligatoriskt ämne i den finska gymnasieutbildningen för finskspråkiga studenter. Under den medellånga lärokursen i svenska, det vill säga B-svenska, läser studenter fem obligatoriska kurser. Dessutom finns det två nationella fördjupade kurser som är valfria. (GLGY 2015: 105–106.) Efter att svenskan år 2005 blev ett valfritt ämne i studentexamen har antalet deltagare i studentprovet i B-svenska sjunkit stadigt men radikalt. Enligt Studentexamensnämnden var antalet studenter som deltog i studentprovet i B-svenska år 2017 bara hälften av antalet deltagare år 2006 i hela landet. (YTL 2007, 2018.) I år rapporterade Yle (16.3.2018) att intresset för svenskan är lägst i östra Finland och att deltagandet i svenskaprovet där har sjunkit med 60 procent på tio år. En förklaring som ofta ges till att svenska inte väcker intresse i östra Finland är att den inte hörs där.

När ett språk lärs in på ett område där det inte används naturligt som kommunikationsspråk, kallas språket för främmandespråk (Abrahamsson 2009: 14; Hammarberg 2013: 28). Detta är fallet med svenska bland annat i östra Finland fastän svenskan är Finlands andra nationalspråk. Dessutom är inläringen av svenska huvudsakligen eller till och med endast formell i östra Finland, det vill säga den sker i skolan genom att inläraren ökar sin explicita kunskap om språkssystemet (ibid.). Speciellt när det gäller en sådan här inlärningskontext där inläringen kan vara helt beroende på skolundervisningen, är det ur pedagogisk synpunkt viktigt att få veta hur inlärares *inlärarespråk* är och hur inläraren kan utnyttja den explicita kunskap som hen har. I denna undersökning har jag valt att fokusera på ett syntaktiskt fenomen i gymnasisters inlärarespråk.

Det finns flera syntaktiska fenomen som kan vara komplexa för inlärare av svenska förutom barn som tillägnat sig språket som modersmål. I denna undersökning kommer jag att kartlägga negationens placering, som är ett av dessa komplexa fenomen. Svårigheter som många inlärare upplever med fenomenet baserar sig på att principerna för negationens placering avviker från varandra i svenska huvud- och bisatser (Philipsson 2013: 130). Det finns ändå systematik i dessa regler och inläraren förväntas lära sig dem.

Som material i denna undersökning har jag 36 uppsatser som är skrivna av gymnasister i ett gymnasium i östra Finland. Materialet har samlats in från två undervisningsgrupper på kurs 4 i

B-svenska. Jag analyserar materialet både kvalitativt och kvantitativt med grammatisk analys. I den kvalitativa analysen indelar jag materialet i olika kategorier med grammatiken som utgångspunkt. I den kvantitativa analysen räknar jag frekvenser och procent utifrån de kategorier som jag bildar kvalitativt.

Syftet med denna undersökning är att granska placeringen av det negerande satsadverbialet *inte* i gymnasisters uppsatser. För det första är jag intresserad av var och hur gymnasisterna placerar negationen i huvud- och bisatser. Med andra ord kommer jag att kartlägga både målspråksenliga och -avvikande ordföljder gällande negationens placering. För det andra är jag intresserad av hur lingvistisk kontext inverkar på målspråksenlig och -avvikande placering av *inte*. I synnerhet kommer jag att redogöra för inverkan av verbkontexten. Jag är inte primärt intresserad av skillnader mellan könen och därför kommer jag inte att göra några jämförelser. Jag kommer ändå att ange informantens kön vid varje exempel när jag presenterar resultat.

Gymnasister som studerar B-svenska på kurs 4 i gymnasiet har avlagt nästan alla obligatoriska gymnasiekurser och därmed fått all information och kunskap om svenska språket som den medellånga lärokursen i svenska erbjuder. Negationsplacering i både huvud- och bisatser presenteras och övas redan i grundskolan, vilket betyder att gymnasister har utvecklat sina kunskaper i att placera negationen redan i några år. I detta stadium av inläringen är det därför viktigt att granska närmare i vilken omfattning gymnasister kan utnyttja sina kunskaper i språket i sitt eget språkbruk. När det gäller forskningskontexten, erbjuder östra Finland en intressant utgångspunkt för analysen eftersom där har ryska språket starkare ställning än svenska – det syns och hörs i omgivningen.

Negationens placering i inlärarsvenskan har forskats mycket sedan 1970-talet (t.ex. Hyltenstam 1977, 1978; Bolander 1987, 1988; Paavilainen 2015). Kenneth Hyltenstam (1977, 1978) har kunnat synliggöra en utvecklingssekvens för placering av negation hos andraspråksinlärare genom att undersöka invandrare i Sverige. Också Maria Bolander (1987, 1988) har undersökt andraspråksinlärare i Sverige, medan Marika Paavilainen (2015) fokuserade på finska inlärare som lärde sig svenska i en omgivning där den inte användes som ett huvudsakligt kommunikationsspråk. Såsom Paavilainen, undersöker jag finska inlärare men fokuserar på gymnasister medan hon undersökte högstadiel elever. Därutöver har jag geografisk avgränsning i min undersökning, och jag undersöker bara gymnasister som studerar i östra Finland, vilket inte har gjorts tidigare. Dessutom kompletterar jag kunskap om negationens placering hos

finska inlärare genom att använda skriftligt material till skillnad från Paavilainens muntliga material.

Härnäst redogör jag för den teoretiska bakgrunden i denna undersökning. I avsnitt 2.1 presenterar jag negationsplacering i svenska språket både när det gäller huvud- och bisatser, och efter det i avsnitt 2.2 presenterar jag kort begreppet *inlärarspråk* genom att lyfta fram några centrala definitioner. Därefter presenterar jag tidigare forskning om negationens placering (2.3). I kapitel 3 presenterar jag först materialet för undersökningen (3.1) och efter det metoden (3.2). I kapitel 4 redogör jag för resultaten och därefter i kapitel 5 sammanfattar jag de viktigaste resultaten och jämför dem med tidigare studier.

2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta kapitel redogör jag först för reglerna för placeringen av negation i svenskan och illustrerar placeringen av satsadverbialet *inte* med hjälp av satsschemat både i huvud- och i bisats (2.1). Därefter presenterar jag i avsnitt 2.2 inlärarespråket och dess uppbyggnad. I avsnitt 2.3 presenterar jag ett urval undersökningar som har gjorts om negationens placering i inläraresvenskan.

2.1 Negationens placering i svenskan

Grundordföljden i svenska påståendesatser är SVO, det vill säga subjekt-verb-objekt. Vid sidan av satser med *rak ordföljd* kan en huvudsats också ledas med något annat satsled än subjekt och då står subjektet efter verbet, vilket kallas *omvänd ordföljd*. Ordföljden i påståendesatser följer med andra ord den så kallade V2-regeln, vilket betyder att (det finita) verbet alltid står på andra plats i satsen. Därför kan subjektet inte förekomma strax efter det inledande elementet.

Såsom redan konstaterats är principerna för placeringen av negation och andra satsadverbial olika i huvud- och bisatser när det gäller svenskan. Platsen för det finita verbet kan betraktas som den fasta punkten i en sats, och utifrån den är det möjligt att beskriva ordföljden i olika satstyper (Hultman 2003: 289). Det negerande satsadverbialet *inte*, såväl som andra satsadverbial, placeras efter det finita verbet, det vill säga postverbalt, i huvudsats och före det finita verbet, det vill säga preverbalt, i bisats. På grund av att det finns olika mönster för negationens placering i svenska huvud- och bisatser, skiljer sig språket från de flesta av världens språk som följer en och samma princip i båda satstyperna. Språk tenderar att ha preverbal negation, vilket betyder att den svenska huvudsatsordföljden utgör ett undantag bland världens språk. (Dahl 1979 citerat enligt Abrahamsson 2009: 134.) Däremot följer ordföljden i finska samma principer som de flesta av språken, och därmed skiljer sig huvudsatsordföljden i svenska och finska från varandra, medan i bisatser placeras negation före det finita verbet i båda språken.

Placeringen av olika satsled i svenska huvudsatser kan illustreras med det så kallade huvudsatsschemat. Schemat i tabell 1 belyser placeringen av *inte* i fyra satser som skiljer sig från varandra när det gäller predikatet.

Tabell 1. Huvudsatsschemat enligt SAG 4 (1999). Exempler är mina egna.

Fundament	Finit verb	Subjekt	Adverbial i mittfältet	Resten av satsen
Hon	äter		inte	
Hon	har		inte	ätit i dag
I dag	har	hon	inte	ätit
Om hon inte vill	behöver	hon	inte	äta

Såsom det framgår av tabell 1 placeras negationen efter det finita verbet om subjektet (*hon*) står som fundament, eftersom då är platsen för subjektet tom. De två exempel som finns i mitten av tabellen belyser vad V2-regeln betyder i praktiken. I det övre exemplet är ordföljden rak och i det nedre omvänd. När det finns omvänd ordföljd i satsen står det finita verbet (*har*) på andra plats och subjektet mellan adverbialen, det vill säga i detta fall *inte*, och det finita verbet. I det sista exemplet är ordföljden också omvänd eftersom bisatsen *om hon inte vill* är placerad som fundament. När det gäller predikaten i exemplen ovan består predikatet i det första exemplet bara av det finita verbet, medan i alla andra exempel består det av två verb, det vill säga en verbkedja. I huvudsats placeras negation mellan två verb eller mellan subjekt och verb om ordföljden är omvänd såsom framgår av tabellen. Predikatet kan också vara ett partikelverb (t.ex. *tycka om*) och då gäller samma regler som med verbkedjor (för mera om termerna se SAG).

En bisats kan inte förekomma utan huvudsats eftersom bisatser alltid är satsled i en överordnad sats. Detta framgår av tabell 1 där det första exemplet är en huvudsats utan bisats och det sista exemplet är en huvudsats med bisats. I motsats till huvudsatser placeras negationen och andra satsadverbial alltid före det finita verbet i bisatser oavsett om predikatet bara består av ett finit verb eller flera ord, det vill säga om det är en verbkedja eller ett partikelverb. Placeringen av negationen i bisats kan i enlighet med ordföljden i huvudsats illustreras med bisatsschemat som ändå avviker sig lite från huvudsatsschemat (se tabell 2).

Tabell 2. Bisatsschemat enligt SAG 4 (1999). Exempler är mina egna.

Inledare	Subj.	Mittfältsadvl	Finit verb	Resten av satsen
att	han	inte	äter	
som	han	inte	har	ätit i dag
om	han	inte	vill	äta någonting i dag

Det framgår av tabell 2 att bisatserna alltid inleds med en speciell bisatsinledare (t.ex. *att, som, om*). Däremot finns det inte fundament i bisatsschemat. Inläraren måste kunna identifiera en sats som bisats för att medvetet kunna placera negationen och andra satsadverbial på den målspråksenliga platsen. Detta kan hända genom att identifiera bisatsinledare. (Philipsson 2013: 130.)

Regeln för bisatsordföljden kallas för *biff-regeln*, vilket betyder att i bisatser står *inte* före det finita verbet. I Finland lär sig elever ofta regeln *konsukiepre* (subjunktion – subjekt – negationsord – predikat). Dessa regler inverkar på användningen av nekande pronomen (t.ex. *ingenting*) på så sätt att negationen placeras före det finita verbet genom att bryta den ut ur pronomenet (Hultman 2003: 289). Det sista exemplet i tabell 2 beskriver detta.

2.2 Inlärarspråk

Inlärarspråk är ”den version av målspråket som inläraren uppvisar under inläringens gång” (Abrahamsson 2009: 14). Inlärarspråket kännetecknas av drag som skiljer sig från målspråkssystemet. I inlärarspråket är till exempel former och strukturer enklare. Dessutom är inlärarspråket mindre stabilt och mer föränderligt än andra språk. (Abrahamsson 2009: 14; Hammarberg 2013: 29.) Ett exempel på inlärarspråkets enkla struktur är att inlärare först lär sig de strukturer som är vanliga i världens språk. När det gäller negationens placering betyder detta således att preverbal negation, det vill säga subjekt + negation + verb, förekommer först i inlärarspråket oberoende av om inläraren är en andraspråksinlärare eller ett barn som tillägnar sig svenska som sitt modersmål. (Ekerot 1995: 27.)

Enligt Viberg (1987: 30) finns det sex generella drag i inlärarspråket. Dessa drag är enligt honom förenkling, övergeneralisering, undvikande, helfraser och andra oanalyserade element, innovationer och kompensatoriska element och element från andra språk än modersmålet. Tidigare brukade man avse fel som inverkan på modersmålet, men numera är de en naturlig del av inlärarspråket. Själva förekomsten av felet anses inte längre som modersmålspåverkan, men modersmålet kan ändå inverka på inläringshastighet samt felens frekvens och distribution (Abrahamsson 2009: 238–239).

2.3 Tidigare forskning om negationens placering

Såsom jag redan har nämnt, har man forskat i negationens placering tämligen mycket ur inläraresperspektiv både när det gäller språkanvändning och språkinläring. Det finns forskning om barn och vuxna inlärare av svenska både i andra- och främmandespråkskontext. I Sverige har Kenneth Hyltenstam (1977, 1978) och Maria Bolander (1987, 1988) forskat i negationsplacering hos invandrare. I Finland är Marika Paavilainens doktorsavhandling (2015) den senaste omfattande undersökningen om negationens placering.

Hyltenstam (1977, 1978) har undersökt negationens placering i svenska påståendesatser. Hans informanter var 160 vuxna invandrare som var bosatta i Sverige och representerade 35 modersmål. Som material i undersökningen använde han ett skriftligt lucktest som informanterna fyllde i två gånger med fem veckors mellanrum. I testet var informanternas uppgift att placera negationen rätt både i huvud- och i bisatser. Som resultat kunde Hyltenstam formulera en utvecklingssekvens för placeringen av negation. Enligt honom placeras negation i början av inläringen före det finita verbet (**Hon inte äter*). Därefter placeras negationen efter det finita verbet i satser med finita hjälpverb (*Hon vill inte äta*). På det tredje stadiet börjar inläraren också placera negationen efter enkla huvudverb (*Hon äter inte*). Efter att ha gått igenom dessa tre stadier producerar inläraren målspråksenliga huvudsatser. På det fjärde stadiet upptäcker inläraren att hen inte använder negationen målspråksenligt i bisatser, och då börjar hen producera negation före det finita verbet i sådana satser som bara har ett enkelt huvudverb (*...att hon inte äter*). På det sista stadiet, enligt Hyltenstam, placeras inläraren negationen före det finita verbet också i bisatser med ett finit hjälpverb (*...att hon inte vill äta*). Dessutom visade resultaten att utvecklingssekvensen var densamma oberoende av inlärares modersmål.

Bolander (1987, 1988) har utifrån bland annat Hyltenstams resultat undersökt om samma inlärningsgång för negationens placering också framgår av muntligt material. Hennes informanter var 60 vuxna L2-inlärare av svenska som hade finska, polska och spanska som modersmål. Muntligt material i Bolanders undersökning (1987) bestod av tre delar som var en kort intervju, bildbeskrivning och acceptabilitetstest. Dessa delar inspelades tre gånger, och två av dem användes i undersökningen. Inspelningarna gjordes med fyra månaders mellanrum. Materialet analyserades med felanalys och resultaten visade att inlärningsgången följde delvis samma princip som i tidigare studier. Det kom ändå fram att i huvudsatser med verbkedjor tenderade inlärare placera negationen efter det infinita verbet.

Bolander (1988) hade däremot som material tre intervjuer och två bildbeskrivningar av sex bildserier. Hon konstaterar att gällande huvudsatser var avvikelser från regeln relativt sett minst med verbet *vara* och modala hjälpverb, medan de förekom mest vid enkelt huvudverb. Dessutom betonar hon att det fanns ”betydligt färre” negerade bisatser än huvudsatser i materialet och att i bisatserna var andelen målspråksenliga formuleringar ”avsevärt mindre” än i huvudsatserna (Bolander 1988: 25–27).

Paavilainen (2015) har undersökt i sin doktorsavhandling hur 41 finska högstadiel elever som studerar svenska som främmandespråk behärskar bland annat negationens placering i huvud- och i bisatser. Hennes material är muntligt och det har spelats in i slutet av årskurs 8 och i början av årskurs 9. När det gäller negationens placering är hennes syfte att betrakta i hur hög grad eleverna behärskar placeringen av negation. Dessutom betraktar hon hur verbkontexten inverkar på negationens placering och om utvecklingen följer Hyltenstams utvecklingssekvens. Hon analyserade materialet mestadels kvantitativt. Resultaten visade att eleverna behärskade negationens placering klart bättre i huvud- än i bisatser. Paavilainen konstaterar att hennes resultat stämmer överens med Hyltenstams (1977, 1978) och Bolanders (1987, 1988) också i det avseendet att eleverna placerade negationen oftare målspråksenligt i huvudsatser som innehöll en verbkedja än i sådana som innehöll ett enkelt huvudverb. I bisatserna var däremot placeringen oftare målspråksenlig vid ett enkelt verb såsom i Hyltenstams och Bolanders undersökningar.

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel presenterar jag först det material som jag har valt att använda i undersökningen (3.1). Därutöver motiverar jag valen och avgränsningar gällande materialet. I avsnitt 3.2 presenterar jag analysmetoden.

3.1 Material

Materialet i denna undersökning består av 36 uppsatser skrivna av finska gymnasister i november 2017. Materialet samlades in i ett gymnasium i östra Finland. Två undervisningsgrupper deltog i undersökningen under en lektion på kurs 4 i B-svenska. Kursen är den nästsista obligatoriska kursen i svenska på den medellånga lärokursen (GLGY 2015: 105–106). Gymnasisterna, varav 20 är kvinnliga och 16 manliga, studerade andra, tredje och fjärde året i gymnasiet när materialinsamlingen genomfördes.

Lärarna i undervisningsgrupperna fungerade som instruktörer under skrivandet. De fick skriftliga instruktioner om hur skrivandet borde genomföras. Gymnasisternas uppgift var att skriva en kort text (100–120 ord) om rubriken *Den bästa skoldagen* utan att använda några hjälpmedel, till exempel kursböcker eller lärarnas expertis. De hade 60 minuter på sig att skriva. Texterna skrevs för denna undersökning men de blev också bedömda av kursens lärare och utgjorde en del av kursbetyget. Bedömningen används dock inte i denna undersökning.

Jag har fått lov från gymnasisterna att använda deras texter som material i denna undersökning. För att garantera anonymiteten hos alla informanter kommer jag inte att avslöja namnet på skolan eller kommunen. Materialet representerar kunskaper hos den grupp gymnasister som jag har valt att undersöka. Det går inte – och är inte heller meningen – att generalisera resultaten men det kan antas att resultaten skulle vara liknande också i andra delar av Finland där svenska lärs in som främmandespråk.

Jag har valt att använda uppsatser som mitt material eftersom de ger utrymme för informanternas egna val av språkliga strukturer. Detta gör det möjligt att betrakta i vilka sammanhang gymnasisterna överhuvudtaget använder ordet *inte* och inte bara hur de placerar det. Jag valde rubriken *Den bästa skoldagen* för uppsatserna eftersom temat behandlas i undervisningen redan

i grundskolan och repeteras i gymnasiet. Därför antog jag att gymnasisterna borde ha tillräckligt omfattande ordförråd för att kunna skriva om temat.

3.2 Metod

Metoden för min undersökning är grammatisk analys. Jag har valt att använda denna metod i stället för felanalys eftersom jag undersöker inte bara målspråksavvikande utan också målspråksenlig placering av negationen. Jag analyserar materialet både kvalitativt och kvantitativt. Med andra ord jämför jag materialet framför allt med den normativa svenska grammatiken, det vill säga den grammatik som ger rekommendationer för språkbruket och beskriver normer och regler i språket. Det är vanligt att grammatikundervisning för finskspråkiga bygger mer på regler och normer än på beskrivningen av det riktiga språkbruket, och därför bildar den normativa grammatiken grunden för min analys.

Efter att ha samlat in materialet kodade jag det genom att söka alla de huvud- och bisatser som innehöll det negerande satsadverbialet *inte*. Dessutom sökte jag alla satser där *inte* borde ha använts tillsammans med *någonting* i stället för det nekande pronomenet *ingenting*. Sammanlagt fanns det 28 texter i materialet där *inte* hade använts eller borde ha använts åtminstone en gång antingen i huvud- eller i bisats. Däremot innehöll 8 texter inte forskningsobjektet, det vill säga nekande satser med ordet *inte* eller *ingenting*, och därför lämnade jag dem utanför analysen. Det material som bildade grunden för min analys bestod således av 28 uppsatser varav 16 var skrivna av kvinnliga och 12 av manliga informanter.

Efter kodningen indelade jag de nekande satserna i grupper utgående från satsernas struktur. Först bildade jag två kategorier som var huvudsatser och bisatser. Därefter indelade jag båda dessa kategorier vidare i två mindre kategorier enligt verbkontexten. Dessutom grupperade jag satserna i alla grupper som målspråksenliga och -avvikande med hjälp av den normativa grammatiken. Utgående från de kategorier som jag bildade kvantifierade jag materialet genom att räkna frekvenser och procent för olika kategorier för att kunna jämföra dem (Tuomi & Sarajärvi 2002: 117).

4 RESULTAT

I detta kapitel redogör jag för de viktigaste resultaten av undersökningen. I avsnitt 4.1 presenterar jag hur gymnasisterna placerade *inte* i huvudsatser varefter jag i avsnitt 4.2 presenterar resultaten gällande negationens placering i bisatser.

Medellängden på de 28 uppsatser som analyserades är 101 ord. Antalet ord i uppsatserna varierar mellan 47 och 132. Det finns totalt 23 uppsatser där *inte* har använts i huvudsats och 13 uppsatser där *inte* finns i bisats. Sammanlagt finns det 8 uppsatser som innehåller både nekande huvud- och bisatser.

4.1 Negationens placering i huvudsatser

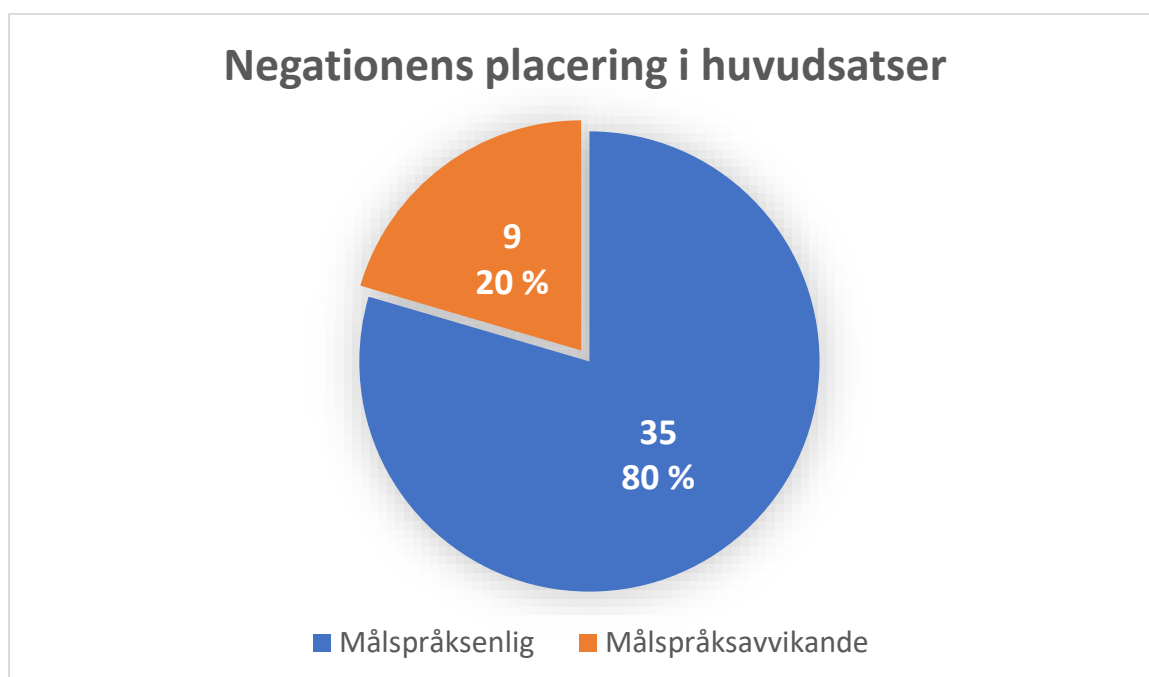
Sammanlagt 23 texter i materialet innehåller nekande huvudsatser. Utav dessa 23 texter finns det bara målspråksenliga huvudsatsordföljder i 15 texter, bara målspråksavvikande huvudsatsordföljder i 4 texter och både målspråksenliga och -avvikande huvudsatsordföljder i 4 texter när det gäller placeringen av *inte*. Det finns totalt 47 huvudsatser med negationen i texterna.

Tre av de huvudsatser som innehåller ordet *inte* är enligt Svenska Akademiens grammatik (SAG 4, 1999: 936–937, § 42) adversativa samordningar som bildas enligt mönstret *A men inte B*. Exempel (1) presenterar en av dessa samordningar. De strukturer som granskas har jag kursiverat i exemplen. Dessutom har jag markerat skribentuppgifterna i parentes efter varje exempel på så sätt att K och M står för kvinnlig respektive manlig informant och numret efter bokstaven är numret av texten.

(1) ”Jag hade fått några nya vänner men *inte* så många.” (K27)

I exemplet upprepas inte den gemensamma delen som samordnade huvudsatser har. I sin helhet skulle meningen få formen *jag hade fått några nya vänner men jag hade inte fått så många nya vänner* men på grund av att den senare (nekande) huvudsatsen i exemplet syntaktiskt saknar subjekt och verb, går det att definiera negationens placering varken som målspråkenlig eller målspråksavvikande. Därför lämnas dessa fall utanför den fortsatta analysen.

Placeringen av *inte* är målspråksenlig i 35 och målspråksavvikande i 9 av de resterande 44 huvudsatserna (se figur 1). Figur 1 visar att andelen målspråksenlig och -avvikande placering är 80 procent respektive 20 procent. Placeringen av *inte* är därmed betydligt oftare målspråksenlig än målspråksavvikande i huvudsatser. I femtedelen av huvudsatserna är dock negationens placering målspråksavvikande trots att gymnasisterna redan har studerat svenska i omkring fem år.

Figur 1. Antalet och andelen målspråksenliga och -avvikande huvudsatser gällande negationens placering.

Ordet *inte* förekommer oftast i satser med bara ett enkelt verb som predikat. Sammanlagt 33 av de 44 huvudsatserna är sådana, och i över hälften av dessa är verbet presens- eller preteritumformen av *vara* eller *ha*, det vill säga *är*, *var*, *har* eller *hade*. Dessa verbformer har höga frekvenser i svenskan (se t.ex. Språkbanken 1997) och de lärs in bland de allra första verben, vilket sannolikt inverkar på att de används i stor utsträckning också i gymnasisternas texter. Vid dessa verb är negationens placering antagligen av denna orsak oftast målspråksenlig och satserna är relativt korta (se exempel 2 och 3).

- (2) ”*Bussen var inte* vanligt. Den var fast! När jag har en dåliga dagen *busserna är inte* så fast.” (M24)

- (3) ”*Där var inte* negativa människor. *Vi hade inte* normal skoltimmar och skolan slutade i clockan tolv.” (K28)

Det finns två målspråksenliga, nekande huvudsatser både i exempel (2) och (3) när det gäller negationsplaceringen. Även om den sista satsen i exempel (2) inte följer V2-regeln, är ordet *inte* ändå på sin målspråksenliga plats efter både subjektet och det finita verbet (*busserna är inte*).

I bara 2 av de huvudsatser där *inte* finns vid någon av verbformerna *är*, *var*, *har* och *hade* avviker negationens placering från målspråket. Exempel (4) och (5) presenterar dessa fall.

- (4) ”*Där är inte* testen och jag bli gud at matematik och svenska. *Du inte har* skolläxor och efter skolan du flyta till utomlands och titta Champions league final live eller gå till rock konsert.” (M20)
- (5) ”Väder var dålig men *det inte var* en problem.” (K10)

I exempel (4) är negationens placering målspråksenlig, det vill säga postverbal, i den första meningen vid verbet *vara* (*där är inte testen*) medan den i den andra meningen är målspråksavvikande vid verbet *ha* (*du inte har skolläxor*). Hela den senare meningen i exemplet är tämligen komplex såtillvida att den är lång och innehåller samordningar, vilket kan ha inverkan på att negationens placering har blivit målspråksavvikande. I exempel (5) har informanten däremot antagligen tolkat satsen *men det inte var en problem* som bisats eftersom hon har producerat bisatsordföljden på ett målspråksenligt sätt. Ordet *men* är ändå en samordnad konjunktion som förbinder huvudsatser, det vill säga inte en bisatsinledare, och därmed är den målspråksenliga platsen för negationen efter verbet. Den producerade ordföljden tyder på att informanten känner till reglerna för bisatsordföljden och kan följa dem i sin egen produktion (se också exempel 17 av samma informant).

Negationen förekommer också vid andra finita verb än presens- och preteritumformer av *vara* och *ha* men då är placeringen mer varierande. I exempel (6)–(8) presenteras både målspråksenlig och -avvikande negationsplacering vid andra verb än *vara* och *ha*.

- (6) ”Men *jag vet inte* vad vill komma till mig i framtiden.” (K5)
- (7) ”*Jag inte få* hemläxorna, eftersom jag studerat so bra idag.” (M8)

(8) ”*Den bästa skoldagen inte innehåller prov eftersom jag hatar dem.*” (K2)

I exempel (6) är negationens placering målspråksenlig. Exemplet introducerar en av de fem huvudsatser som innehåller konstruktionen *jag vet inte*. I alla dessa satser är negationens placering postverbal, alltså målspråksenlig. Gymnasisterna har antagligen lärt sig konstruktionen som helhet i ett tidigt skede av språkinläringen och därför kan de konsekvent placera *inte* på sin rätta plats. Både i exempel (7) och (8) är placeringen av negationen däremot målspråksavvikande även om huvudsatsstrukturen är mer komplex i det senare fallet på grund av den tämligen långa nominalfrasen *den bästa skoldagen*.

Gymnasisterna använder *inte* också i sådana satser som innehåller ett predikat som består av mer än ett ord, det vill säga av ett partikelverb eller en verbkedja, men dessa är inte lika frekvent förekommande. I dessa fall är placeringar av negationen både målspråkenliga och -avvikande (se exempel 9, 10 och 11).

(9) ”Läraren skulle vara trevliga och energiska och *de skulle ge inte* hemläxor. *Dagen skulle vara inte* lång eller tråkig. *Jag tycker inte om* långa dagar.” (K15)

(10) ”*Jag inte tycker om* skolafood.” (K11)

(11) ”*Jag gillar inte om* skoldagen när jag måste komma till skolan i klockan åtta.” (M19)

I exempel (9) har informanten använt konditionalstruktur två gånger i den målspråksavvikande formen *skulle + verb + inte*. Däremot har hon placerat negationen målspråksenligt vid partikelverbet *tycka om* (*jag tycker inte om*) även om den målspråksenliga placeringen följer samma princip i båda fallen, det vill säga negationen borde finnas mellan verben (*skulle + inte + verb*) eller verbet och partikeln. Den målspråksavvikande placeringen av *inte* vid konditionalis kan i detta sammanhang bero på att undervisningsgrupperna började träna konditionalis just innan materialinsamlingen för denna undersökning påbörjades. Detta kan följaktligen betyda att informanten i exempel (9) bearbetar regler för negationsplaceringen i konditionalis. Exempel (10) presenterar ett målspråksavvikande exempel på negationens placering vid partikelverbet *tycka om* (se också exempel 14). I exempel (11) har informanten använt verbet *gilla* på samma sätt som *tycka om* används genom att tillägga partikeln *om* och placera negationen mellan verbet och partikeln. Därmed är negationens placering målspråksenlig såsom i exempel (9) även om det inte finns partikelverbet *gilla om* i svenskan.

En speciell typ av strukturer där *inte* används är satser där predikatet består av *måste* eller *behöver* och ett annat verb. Alla fem belägg som finns på denna användning av *inte* är målspråksenliga. Exempel (12) och (13) beskriver detta förhållande.

(12) ”Skoldagen *behöver inte* vara speciellt.” (M9)

(13) ”Jag tycker om djur så det kunde vara trevligt att se många exotiska djur och studera dem men *jag måste inte skriva* en lång rapport.” (K18)

I exempel (12) använder informanten verbet *behöver* som i ett målspråksenligt språk används i stället för *måste* i nekande uttryck i svenskan. Han placerar negationen målspråksenligt mellan verben (*skoldagen behöver inte vara*). I exempel (13) använder informanten däremot verbet *måste*, vilket inte är målspråksenligt, men hon har ändå placerat negationen på den rätta platsen (*jag måste inte skriva*).

När verbkontexter i nekande huvudsatser betraktas, finns det totalt 31 huvudsatser som bara innehåller ett finit verb och 13 som innehåller en verbkedja eller ett partikelverb. Antalet och andelen målspråksenliga och -avvikande satser gällande negationens placering i dessa två verbkontexter introduceras i tabell 3. De fall (2 st.) där verbet *gilla* har använts enligt mallen av partikel verbet *tycka om* har räknats med verbkontexten verbkedja/partikelverb. Antalet dessa fall är marginellt och därför inverkar det inte speciellt mycket på resultaten hur dessa fall tolkas.

Tabell 3. Antalet och andelen målspråksenlig och -avvikande negationsplacering i huvudsatser enligt verbkontexter

Verbkontext	Totalt antal	Målspråksenlig placering	Andel (%)	Målspråksavvikande placering	Andel (%)
Finit verb	31	26	84	5	16
Verbkedja/ partikelverb	13	9	69	4	31

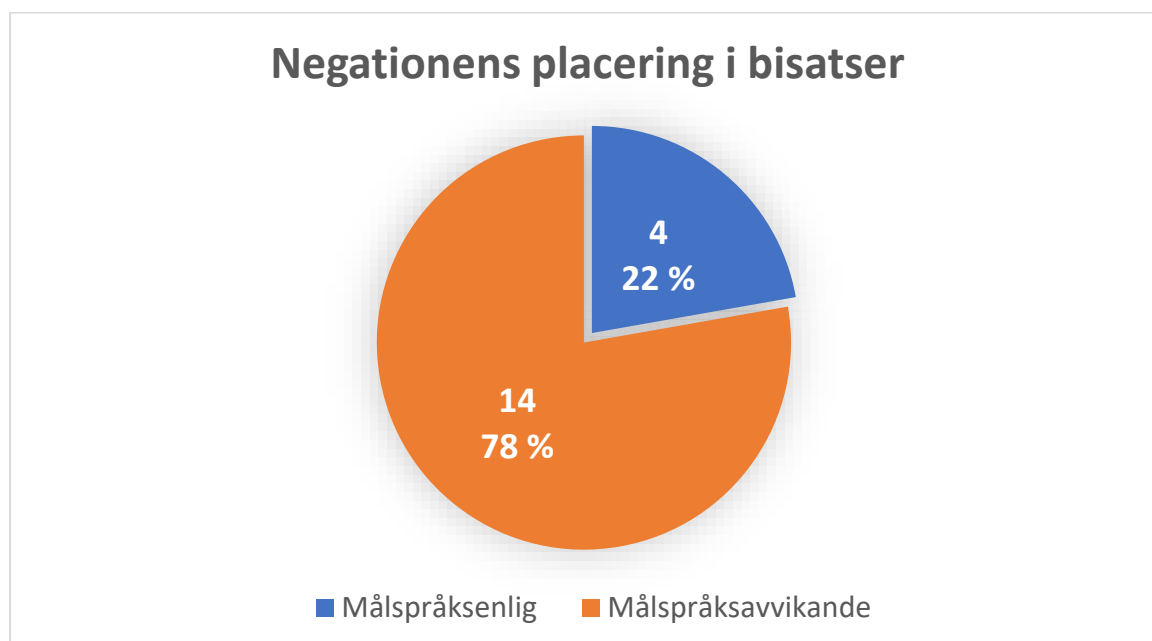
Som framgår av tabell 3, är negationens placering oftare målspråksenlig i de satser som bara innehåller ett finit verb än i de som innehåller en verbkedja eller ett partikelverb. Negationen har placerats målspråksenligt i 26 (84 %) av alla 31 huvudsatser som bara innehåller ett finit verb. Placeringen är därmed målspråksavvikande i 5 satser (16 %) av denna typ. I satser som

innehåller en verbkedja eller ett partikelverb är negationens placering målspråksenlig i 9 (69 %) och målspråksavvikande i 4 (31 %) av alla 13 fall.

4.2 Negationens placering i bisatser

Det finns nekande bisatser i 13 av de 28 texter där negationen används. Med *nekande bisatser* avser jag satser som innehåller negationen (*inte*) eller det nekande pronomenet *ingenting*. Av dessa 13 texter som innehåller nekande bisatser finns det bara målspråksenliga bisatsordföljder i 2 texter, bara målspråksavvikande bisatsordföljder i 9 texter och både målspråksenliga och målspråksavvikande bisatsordföljder i 2 texter när det gäller negationens placering.

Sammanlagt finns det 18 nekande bisatser i materialet. Negationens placering är målspråksenlig i 4 (22 %) och målspråksavvikande i 14 (78 %) av alla nekande bisatser i materialet (se figur 2). I två av dessa bisatser har det nekande pronomenet *ingenting* ersatt den målspråksenliga konstruktionen *inte + någonting* (om konstruktionen se avsnitt 2.1) och därutöver finns det en *att*-sats där negationens placering inte kan tolkas som målspråksenlig men inte heller helt målspråksavvikande. I den nedanstående klassificeringen räknas negationens placering som målspråksavvikande både i de bisatser som innehåller ordet *ingenting* i stället för *inte + någonting* och i den bisats som inleds med *att*. Dessa fall presenteras närmare i exempel (17) och (22).

Figur 2. Antalet och andelen målspråksenliga och -avvikande bisatser gällande negationens placering.

När det gäller bisatser förekommer negationen oftast i satser som har ett finit verb som predikat. I likhet med huvudsatserna är verben *vara* och *ha* i sina presens- och preteritumformer vanligt förekommande verb också i nekande bisatser. Exempel (14)–(16) beskriver negationens placering vid några finita verb i materialet.

(14) ”*Jag inte tycka om skolan förlått, eftersom Jag är inte bra at många medel.*” (M16)

(15) ”*I den bästa skoldagen får vi mycket lösgodis och potatiships och när du orkar inte, kan du gå sova.*” (K1)

(16) ”*Oss hade en lärare som vi gillade inte.*” (K14)

I exempel (14)–(16) är negationens placering postverbal, det vill säga den avviker från den målspråksenliga bisatsordföljden i svenskan. I exempel (14) finns det huvudsatsordföljd i bisatsen (*eftersom Jag är inte bra*) och bisatsordföljd i huvudsatsen (*jag inte tycka om skolan*). Huvudsatsen i detta exempel finns också som citat i rubriken på denna avhandling. I exempel (15) är strukturen komplex på så sätt att meningen är tämligen lång och bisatsen föregår huvudsatsen (*när du orkar inte, kan du gå sova*), vilket kan ha inverkan på att negationens placering blivit målspråksavvikande. Exempel (16) är enklare i jämförelse med exempel (14) och (15), men negationens placering är ändå målspråksavvikande. Bisatserna i dessa exempel är av olika slag och inleds med olika bisatsinledare (*eftersom, när, som*). En annan typ av nekande bisatser som finns i materialet är *att*-satser (se exempel 17).

(17) ”*Det var jättebra att jag var inte trött.*” (K3)

I exempel (17) är negationens placering postverbal såsom i exempel (14)–(16) men i *att*-satser är en sådan ordföljd inte alltid målspråksavvikande. Det är nämligen vanligt att använda huvudsatsordföljd, det vill säga placera negationen postverbalt, i *att*-satser speciellt i talspråket men det har också blivit allt vanligare i skrift (SAG 4, 1999: 537–538, § 60; Språkriktighetsboken 2005: 297). Det kan ändå antas att informanten är omedveten om detta, och därför kan huvudsatsordföljden tolkas som målspråksavvikande.

Negationen förekommer inte bara i bisatser som har ett enkelt verb som predikat utan också i de kontexter där predikatet består av en verbkedja eller ett partikelverb, det vill säga fler än ett

ord. Exempel (18) och (19) presenterar målspråksavvikande placering av ordet *inte* i sådana här sammanhang.

(18) ”Och ingen lärare pratar ingen svenska *eftersom jag tycker om inte* att dett.” (M17)

(19) ”Jag träffat gamla komsisar *vilket jag har inte sett* i många året *eftersom vi inte vara* i samma skolan.” (M25)

Exempel (18) innehåller partikel verbet *tycka om*. Informanten har placerat negationen efter partikeln (*eftersom jag tycker om inte att dett*), vilket avviker både från huvud- och bisatsordföljden. I exempel (19) finns däremot två bisatser varav den första har målspråksavvikande och den andra målspråksenlig ordföljd. I den första bisatsen har informanten placerat negationen mellan hjälp verbet *ha* och huvud verbet *se* såsom man gör i huvudsatser. Det är möjligt att han inte har identifierat satsen som han inleder med *vilket* som bisats eftersom han ändå har placerat negationen målspråksenligt i den senare bisats som inleds med subjunktionen *eftersom* och som bara innehåller ett enkelt finit verb (*eftersom vi inte vara i samma skolan*).

Det finns två exempel på målspråksenlig placering av negationen i de bisatser som har verbkedja som predikat. Dessa satser presenteras i exempel (20) och (21).

(20) ”Mat smackade gott och vi var så full *att vi inte kunde äta* eftermat.” (K12)

(21) ”Min mamma sade mig *att jag inte borde gå* där eftersom jag skulle bli sjuk.” (K10)

I både exempel (20) och (21) har negationen placerats målspråksenligt före det första verbet i kedjan, det vill säga hjälp verbet (*att vi inte kunde äta, att jag inte borde gå*). Exempelen är också liknande på så sätt att de har *att* som bisatsinledare.

Utöver alla exempel där placeringen av ordet *inte* är målspråksenlig eller -avvikande finns det två bisatser i materialet som innehåller det nekande pronomenet *ingenting* i stället för ordkombinationen *inte + någonting*. Ordföljden är därmed målspråksavvikande i dessa bisatser (se exempel 22).

(22) ”Jag vet *inte* vad är den bästa skoldagen, men jag vet *att jag vill skriva ingenting*.”

(K4)

Exempel (22) visar att informanten har använt strukturen *att jag vill skriva ingenting*. Negationen måste ändå enligt bisatsschemat alltid placeras före det finita verbet i svenskan. Därmed skulle den målspråksenliga ordföljden i bisatsen vara *att jag inte vill skriva någonting*.

Materialet innehåller totalt 12 bisatser där predikatet består av ett finit verb och 6 bisatser där predikatet antingen är en verbkedja eller ett partikelverb. Antalet och andelen målspråksenliga och -avvikande satser gällande negationens placering i dessa två kontexter framgår av tabell 4.

Tabell 4. Antalet och andelen målspråksenlig och -avvikande negationsplacering i bisatser enligt verbkontexter

Verbkontext	Totalt antal	Målspråksenlig placering	Andel (%)	Målspråksavvikande placering	Andel (%)
Finit verb	12	2	17	10	83
Verbkedja/ partikelverb	6	2	33	4	67

Tabell 4 visar att informanterna placerar negationen oftare på sin målspråksenliga plats när predikatet i bisatsen är en verbkedja eller ett partikelverb. I denna kontext är negationens placering målspråksenlig i 2 (33 %) och målspråksavvikande i 4 (67 %) av de 6 satser som finns i materialet. Däremot har negationen placerats på från målspråkets synpunkt rätt plats i 2 (17 %) och på fel plats i 10 (83 %) av de 12 satser som har ett finit verb som predikat. Det är anmärkningsvärt att negationens placering är målspråksenlig i bara 17 procent av de bisatser som har ett finit verb som predikat även om bisatsordföljden inte längre är något nytt för gymnasister eftersom den presenteras redan i grundskolan.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Syftet med denna undersökning har varit att granska placeringen av negationen *inte* i texter skrivna av gymnasister som studerar den medellånga lärokursen i svenska i östra Finland. För det första ville jag få svar på var och hur gymnasisterna placerar negationen i huvud- och bisatser. För det andra var jag intresserad av hur lingvistisk kontext inverkar på målspråksenlig och -avvikande placering av negationen *inte*. På grund av ett tämligen litet material och i huvudsak kvalitativ analys går det inte att generalisera resultaten att gälla för andra inlärare än de som jag undersöker. Det är ändå möjligt att resultaten vore liknande i andra inlärargrupper i Finland som studerar svenska som främmandespråk.

Gällande den första forskningsfrågan visar resultaten att negationen förekommer på gruppnivå i betydligt större utsträckning i huvud- än i bisatser, vilket helt enkelt kan bero på att huvudsatser är mer generella i språket på grund av att en bisats alltid är underordnad en huvudsats, medan en huvudsats kan stå ensam. Negationen förekommer ofta vid presens- och preteritumformer av verben *vara* och *ha* både i huvud- och bisatser. Vid dessa former är negationens placering i huvudsatser nästan enbart målspråksenlig. Detta kan motiveras med att de nämnda verbformerna är frekvent förekommande i svenskan, och inlärare har utan tvekan stött på dem ofta i klassrummet. Efter att ha hört, sett och också använt dessa former många gånger har informanterna lärt sig hur negation placeras vid dem. Vid andra verb är negationens placering inte lika ofta målspråksenlig.

När det gäller den andra forskningsfrågan, inverkar framför allt satstypen på målspråksenligheten av negationens placering i mitt material. Resultaten visar tydligt att det finns en skillnad i målspråksenlighet av negationens placering mellan huvud- och bisatser. Även om frekvenserna är låga och några generaliseringar inte kan göras, visar resultaten tydligt att placeringen av ordet *inte* blir oftare målspråksenlig i huvudsatser än i bisatser. Totalt 80 procent av alla nekande huvudsatser i materialet är målspråksenliga, medan nästan samma andel (78 %) av nekande bisatser är målspråksavvikande när det gäller negationens placering. Oftast använder gymnasisterna följaktligen den så kallade huvudsatsordföljden både i huvud- och bisatser, det vill säga placerar ordet *inte* efter det finita verbet i satsen.

En annan faktor i den lingvistiska kontexten som inverkar på om placeringen av *inte* blir målspråksenlig eller -avvikande är verbkontexten i satsen. Inverkan av verbkontexten syns i de producerade ordföljderna både i huvud- och bisatser när två olika verbkontexter jämförs med varandra. Dessa kontexter är predikat som bara består av ett finit verb (t.ex. *är*) och flerordiga predikat, det vill säga partikelverb (t.ex. *tycka om*) och verbkedjor som består av flera verb (t.ex. *har sett, kunde äta*). I huvudsatser är negationens placering oftare målspråksenlig när predikatet i satsen bara består av ett enkelt finit verb. Andelen målspråksenliga huvudsatser är i detta sammanhang 84 procent, medan den vid verbkedjor och partikelverb är 69 procent. I bisatser är däremot negationen oftare målspråksenligt placerad vid verbkedjor och partikelverb än vid finita verb. Andelen målspråksenliga bisatsordföljder vid verbkedjor och partikelverb är 33 procent, medan den vid finita verb är bara 17 procent.

Den tredje faktorn i den lingvistiska kontext som kan inverka på målspråksenligheten av ordföljden när det gäller negationens placering speciellt i huvudsatser är längden av meningen, satsen eller frasen. Ju längre en mening, sats eller fras är, desto mer sannolikt verkar det vara så att negationen hamnar på en ur målspråkets synvinkel fel plats.

Även om frekvenserna i min undersökning är tämligen låga när det gäller förekomsten av nekande huvudsatser (47) och bisatser (18), finns det vissa likheter med tidigare undersökningar. Både Hyltenstam (1977, 1978), Bolander (1988, 1989) och Paavilainen (2015) uppmärksammade att negation placeras oftare målspråksenligt i huvudsatser än i bisatser. Bolander (1988) rapporterade också att det fanns betydligt färre negerade bisatser än huvudsatser i hennes material och att negationens placering ofta blev målspråksenlig vid verbet *vara*. Båda dessa observationer stämmer överens med mina resultat. Däremot visar mina resultat att gymnasisterna placerar negationen oftare målspråksenligt i sådana huvudsatser som bara innehåller ett enkelt huvudverb och sådana bisatser som innehåller en verbkedja eller ett partikelverb. I alla tidigare nämnda undersökningar var resultaten motsatta men i dem undersöktes inte partikelverb. De motsatta resultaten kan bero på min klassificering, det vill säga att jag bildade en kategori som innehöll både verbkedjor och partikelverb. Det skulle ändå vara intressant att forska detta vidare.

Det finns några faktorer som måste beaktas när mina resultat tolkas. Det är till exempel möjligt att gymnasisterna har använt för lätt språk eller enkla strukturer för att inte göra misstag eftersom de visste att uppsatserna påverkar deras kursbetyg. Dessutom finns det bara ett

exempel på negationens placering i många uppsatser och därför är det omöjligt att veta om dessa gymnasister systematiskt producerar sådana ordföljder som i exemplen eller om dessa bara är misstag. Materialet skulle därför ha kunnat vara mer omfattande och till exempel innehålla ett acceptabilitetstest vid sidan av uppsatsen. När det gäller materialinsamlingen frågade jag inte något om gymnasisternas bakgrund. Jag visste bara deras kön men det kunde ha varit nyttigt att fråga om till exempel deras språkbakgrund.

I fortsättningen kunde det vara intressant att forska i skillnader mellan studenter i östra och västra Finland gällande negationens placering. Det behövs också mer forskning om samband mellan attityder och språkkunskaper speciellt i östra Finland.

LITTERATUR

- Abrahamsson, N. 2009. *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- Bolander, M. 1987. "Man kan studera inte så mycke": om placering av negation och adverb i vuxna invandrades svenska. SUM-rapport 5. Stockholm: Stockholms universitet.
- Bolander, M. 1988. Is there any order? On word order in Swedish learner language. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 9 (1–2). 97–113.
- Dahl, Ö. 1979. Typology of sentence negation. *Linguistics* 17. 79–106.
- Ekerot, L.-J. 1995. *Ordföljd, tempus, bestämdhet: Föreläsningar om svenska som andra språk*. Malmö: Gleerups Förlag.
- GLGY = Utbildningsstyrelsen. *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015*.
http://www.oph.fi/download/174853_grunderna_for_gymnasiets_laroplan_2015.pdf
 (Hämtad: 12.3.2018)
- Hammarberg, B. 2013. Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. 27–84.
- Hultman, T. 2003. *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.
- Hyltenstam, K. 1977. Implicational Patterns in Interlanguage Syntax Variation. *Language Learning* 27 (2). 383–411.
- Hyltenstam, K. 1978. Variation in interlanguage syntax. *Working papers* 18. Lund: Lund University.
- Paavilainen, M. 2015. *Inläring och behärskning av svenskans verb- och adjektivböjning samt negationens placering hos finska grundskoleelever*. Doktorsavhandling. Jyväskylä studies in humanities 260.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/46800/978-951-39-6295-1_vaitos26092015.pdf?sequence=1 (Hämtad: 10.3.2018)
- Philipsson, A. 2013. Svenskans morfologi och syntax i ett andraspråksperspektiv. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. 121–150.
- SAG 4 = Telemann, U., Hellberg, S. & Andersson, E. 1999. *Svenska Akademiens grammatik: 4, Satser och meningar*. Stockholm: Svenska Akademien.
- Språkbanken. 1997. Press 97 [korpus]. www.spraakbanken.gu.se.
- Språkriktighetsboken*. 2005. Skrifter utgivna av Svenska språknämnden, 93. Stockholm: NE Nationalencyklopedin.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Viberg, Å. 1987. *Vägen till ett nytt språk 1. Andraspråksinlärning i ett utvecklingsperspektiv*. Stockholm: Natur och Kultur.

Yle 16.3.2018. *Lukiolaisten into kirjoittaa ruotsi romahti ja nyt heillä on vaikeuksia selvitä pakollisesta virkamiesruotsista – Lehtori: ”Taitotason lasku on huomattava”*.
<https://yle.fi/uutiset/3-10118284> (Hämtad: 28.3.2018)

YTL = Ylioppilastutkintolautakunta. 2007. Ylioppilastutkinto 2006: Tilastoja ylioppilastutkinnosta.
https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Tilastojulkaisut/ylioppilastutkinto_2006.pdf (Hämtad 28.3.2018)

YTL = Ylioppilastutkintolautakunta. 2018.
https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/stat/FS2018A2009T2010.pdf (Hämtad 28.3.2018)